

ภาษีอากรธุรกิจ

ตามประมวลรัษฎากร

พัฒนัชิตา ไททยวงศ์สกุล

ภาษีอากรธุรกิจ

ตามประมวลรัษฎากร

กาบิอากรรรูก ตามประมวลรืษฎากร

พัณณชิตา ไวกยวงศ์สกุล

พัฒนาชีตา ไททวงค์สกุล

ภาชีอารกรรกริจ ตามประมวลรฐกร / พัฒนชีตา ไททวงค์สกุล

1. ภาชีการค้ำ. 2. ภาชี. 3. อากร. 4. รฐกร.

336.207

ISBN 978-974-03-3820-8

สปจ. 2183/3

สสคณค้ำวชิการ สู้สั้งคณ

Knowledge to All

www.cupress.chula.ac.th

ลธิลธิธิธิของลำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใดทั้งลัน

ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณณ์อักษรจากลำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์โดย ลำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 1,500 เล่ม พ.ศ. 2560

พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 1,000 เล่ม พ.ศ. 2561 (ฉบับปรับปรุง)

พิมพ์ครั้งที่ 3 จำนวน 800 เล่ม พ.ศ. 2562

ผู้จัดจำหน่าย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

สาขา

ศาลาพระเกี้ยว โทร. 0-2218-7000-3 โทรสาร 0-2255-4441

สยามสแควร์ โทร. 0-2218-9881-2 โทรสาร 0-2254-9495

ม.นเรศวร จ.พิษณุโลก โทร. 0-5526-0162-4 โทรสาร 0-5526-0165

ม.เทคโนโลยีสุรนารี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4421-6131-4 โทรสาร 0-4421-6135

ม.บูรพา จ.ชลบุรี โทร. 0-3839-4855-9 โทรสาร 0-3839-3239

โรงเรียนนายร้อย จปร. จ.นครนายก โทร. 0-3739-3023 โทรสาร 0-3739-3023

ม.พะเยา จ.พะเยา โทร. 0-5446-6799-800 โทรสาร 0-5446-6798

จัตุรัสจามจุรี (CHAMCHURI SQUARE) ชั้น 4 โทร. 0-2160-5301-2 โทรสาร 0-2160-5304

หัวหมาก โทร. 0-2374-1378 โทรสาร 0-2374-1377

ม.เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จ.นครราชสีมา โทร. 0-4492-2662-3 โทรสาร 0-4492-2664

Call Center (จัดส่งทั่วประเทศ) โทร. 0-2255-4433 <http://www.chulabook.com>

และเครือข่าย

ร้านค้า หนังสือเข้าชั้นเรียน ติดต่อแผนกขายส่ง หัวหมาก โทร. 0-2374-1375-6 โทรสาร 0-2374-1375

กองบรรณาธิการ : ทศนีย์ ผิวขำ

พิสูจน์อักษร : ปุญญาสา บุญเปี่ยม

ออกแบบปกและรูปเล่ม : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ซอบและทำ โทร. 0-2447-2464, 08-1642-0419

พิมพ์ที่ : ลำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย [CUB6209-007] โทร. 0-2218-3562-3 โทรสาร 0-2218-3547

<http://www.cupress.chula.ac.th>

คำนิยม

หนังสือภาษีอากรธุรกิจ ตามประมวลรัษฎากร เล่มนี้ ได้สรุปเนื้อหาที่สำคัญทางด้านภาษีอากร พร้อมตัวอย่างที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย ประกอบกับมีแบบฝึกหัดท้ายบทให้ฝึกปฏิบัติ จึงเป็นหนังสือภาษีอากรที่สมบูรณ์ ชัดเจน เหมาะสมที่จะใช้ในการศึกษาและการทำงาน

รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ อีรสรณ์

คำนำพิมพ์ครั้งที่ 3

หนังสือภาษาอากรธุรกิจ ตามประมวลรัษฎากร เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาหลักสูตรการบัญชีบัณฑิต หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและของเอกชน รวมถึงผู้ที่สนใจศึกษาภาษาอากรให้เข้าใจได้ง่ายในเวลาอันรวดเร็ว เนื้อหาประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาอากร ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ภาษีอากรแสตมป์ ทุกบทเมื่อจบเนื้อหาจะมีแบบฝึกหัดท้ายบทไว้ฝึกฝนเพิ่มความเข้าใจ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้ครอบคลุมเนื้อหาภาษาอากร ตามประมวลรัษฎากร ในส่วนท้ายของหนังสือได้เพิ่มคำศัพท์ทางภาษีที่จำเป็นต่อการทำงานในยุค Thailand 5.0

ผู้เขียนกราบขอบพระคุณท่านที่เป็นเจ้าของหนังสือ บทความ ผลงานทางวิชาการทุกท่านที่ผู้เขียนได้นำมาใช้อ้างอิงให้เกิดประโยชน์กับหนังสือเล่มนี้

ผู้เขียนหวังว่าหนังสือภาษาอากรธุรกิจ ตามประมวลรัษฎากร เล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับทุกท่าน ความดีของหนังสือเล่มนี้ผู้เขียนขอมอบให้กับคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้สั่งสอนอบรมให้ความรู้กับผู้เขียน

กรณีมีข้อผิดพลาด ผู้เขียนขอน้อมรับคำแนะนำ และขอกราบขอบพระคุณ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงหนังสือเล่มนี้ให้สมบูรณ์ในโอกาสหน้า

พัฒนชิตา ไททองกุล

มิถุนายน 2562

สารบัญ

หน้า

คำนิยม

คำนำพิมพ์ครั้งที่ 3

สารบัญ

สารบัญภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษีอากร	1
1. ความหมายของภาษีอากร	1
2. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร	1
3. ลักษณะของภาษีอากรที่ดี	2
4. โครงสร้างของภาษีอากร	4
5. การจำแนกประเภทภาษีอากร	5
แบบฝึกหัดท้ายบท	7
บทที่ 2 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax)	9
1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	9
2. ความหมายของเงินได้พึงประเมิน	10
3. แหล่งของเงินได้	12
4. ประเภทของเงินได้ (มาตรา 40)	13
5. เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี	15
6. เงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทพร้อมทั้งการคำนวณหักค่าใช้จ่าย	20
7. การหักค่าลดหย่อน	22
8. การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายเพื่อการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	29
9. การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสิ้นปี	30
10. การคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาหัก ณ ที่จ่าย	40
11. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	41
แบบฝึกหัดท้ายบท	44

บทที่ 3 ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax)	47
1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้นิติบุคคล	47
2. นิติบุคคลที่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้	48
3. ฐานภาษี (Tax Base) ของภาษีเงินได้นิติบุคคล	49
4. ภาษีเงินได้นิติบุคคลคำนวณจากฐานกำไรสุทธิ	49
5. ภาษีเงินได้นิติบุคคลคำนวณจากยอดรายได้ก่อนหักรายจ่าย	82
6. ภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับเงินได้ที่จ่ายจากหรือในประเทศไทย	85
7. ภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับการจำหน่ายกำไรไปนอกประเทศ	86
8. ภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่าย	88
9. สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี	93
แบบฝึกหัดท้ายบท	95
 บทที่ 4 ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax)	 97
1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม	97
2. ผู้ประกอบการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มตามกฎหมาย แต่สามารถขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มได้	97
3. วิธีการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	98
4. กำหนดเวลาจดทะเบียน	98
5. กิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม	99
6. ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (Tax Point)	101
7. ฐานภาษี (Tax Point) มาตรา 79	106
8. หน้าที่ของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม	110
9. การจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม	110
10. เอกสารหลักฐาน	115
11. กิจการที่ได้รับการผ่อนปรนไม่ต้องออกใบกำกับภาษี	124
12. อำนาจเจ้าพนักงานประเมิน เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม และโทษทางอาญา	126
13. การคำนวณภาษี	128
14. กำหนดเวลา สถานที่ยื่นแบบ และการชำระภาษี	130
แบบฝึกหัดท้ายบท	132

บทที่ 5 ภาษีธุรกิจเฉพาะ (Specific Business Tax)	133
1. ผู้มีหน้าที่เสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	133
2. การประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	133
3. กิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ	136
4. ฐานภาษี (Tax Base) และอัตราภาษี (Tax Rate)	141
5. หน้าที่ของผู้ประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ	143
6. การยื่นแบบแสดงรายการภาษีธุรกิจเฉพาะ	149
7. การขอคืนภาษีธุรกิจเฉพาะ	150
8. กำหนดเวลาในการยื่นแบบแสดงรายการภาษี	150
9. สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี	151
แบบฝึกหัดท้ายบท	152
 บทที่ 6 อากรแสตมป์ (Stamp Duty)	 153
1. ตราสารที่ต้องเสียอากรแสตมป์	153
2. ผู้มีหน้าที่เสียอากรแสตมป์	153
3. วิธีการเสียอากรแสตมป์	154
4. การขอเสียอากรแสตมป์เป็นตัวแทน	161
5. การยกเว้นอากรแสตมป์	162
6. ความรับผิดชอบไม่ปิดแสตมป์บริบูรณ์และการไม่ออกใบรับ	165
7. ข้อเสียของตราสารที่ไม่ได้ปิดแสตมป์บริบูรณ์	167
8. การขอคืนเงินอากรแสตมป์	167
แบบฝึกหัดท้ายบท	169
 บรรณานุกรม	 171
เฉลยแบบฝึกหัดท้ายบท	173
The Comprehensive Case Study	203
ดัชนีคำค้น	205
คำศัพท์ทางภาษี	210
ประวัติผู้เขียน	217

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แสดงการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท	6
ภาพที่ 2 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลของประเทศในกลุ่มอาเซียนปี 2559	77
ภาพที่ 3 อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเฉลี่ยทั่วโลก	78

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 อัตราการหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา สำหรับเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 8	27
ตารางที่ 2 อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Tax Rate) ตั้งแต่ปีภาษี 2559 เป็นต้นไป (ใช้ตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นไป)	31
ตารางที่ 3 การยื่นแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	43
ตารางที่ 4 การหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคา	53
ตารางที่ 5 การหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตามมาตรา 3 เศรส และคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป.4/2528	88
ตารางที่ 6 ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามลักษณะการขายสินค้าหรือการให้บริการ	105
ตารางที่ 7 ความรับผิดเกี่ยวกับใบกำกับภาษี	126
ตารางที่ 8 อัตราภาษีธุรกิจเฉพาะ (เป็นอัตราคงที่แต่มีหลายอัตรา)	141
ตารางที่ 9 บัญชีอัตราอากรแสตมป์	154
ตารางที่ 10 แบบเสียอากรแสตมป์	167

ในบทนี้จะกล่าวถึงหลักการทั่วไปเกี่ยวกับภาษีอากร ประกอบด้วยความหมายของภาษีอากร วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร ลักษณะของภาษีอากรที่ดี โครงสร้างของภาษีอากร และการจำแนกประเภทภาษีอากร

1. ความหมายของภาษีอากร

1.1 ทางด้านการคลัง -> ภาษี คือ วิธีการในการแบ่งปันภาระในทางการคลังตามความสามารถในการเสียภาษีระหว่างเอกชนด้วยกัน

1.2 ทางด้านกฎหมาย -> ภาษี คือ ภาวะทางการเงินที่รัฐบังคับเก็บจากเอกชนในลักษณะถาวร และไม่มีสิ่งตอบแทน เพื่อนำไปใช้จ่ายในสิ่งเกี่ยวกับสาธารณะ

2. วัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีอากร

2.1 เพื่อควบคุมหรือส่งเสริมพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ

รัฐบาลสามารถใช้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือในการควบคุมการบริโภค การผลิตหรือวิธีดำเนินการธุรกิจบางชนิด เพื่อมิให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวมได้ เช่น เมื่อรัฐบาลต้องการให้ประชาชนลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยหรือสินค้าที่มีผลเสียต่อสุขภาพหรือศีลธรรมที่ดีของประชาชน รัฐบาลก็อาจใช้วิธีเก็บภาษีในอัตราสูง เพื่อให้สินค้านั้นมีราคาแพงประชาชนจะได้ลดการบริโภคลงหรือหากรัฐบาลเห็นควรลดการผลิตสินค้าบางชนิดลง รัฐบาลก็อาจใช้วิธีเก็บภาษีสินค้าชนิดนั้น ๆ ในอัตราสูงราคาสินค้าก็จะสูงขึ้น การซื้อสินค้าก็ลดน้อยลงทำให้ผู้ผลิตลดการผลิตลงไปได้

นอกจากนี้ การเก็บภาษียังอาจใช้เพื่อส่งเสริมการบริโภค การผลิต หรือวิธีดำเนินการธุรกิจบางชนิดได้ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรแก่ผู้ได้รับส่งเสริมการลงทุน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีการลงทุนมากขึ้นหรือการขึ้นอากรขาเข้าเพื่อคุ้มครองอุตสาหกรรมบางประเภทในประเทศ หรือการคืน

หรือชดเชยค่าภาษีอากรสำหรับสินค้าส่งออกเพื่อกระตุ้นให้มีการส่งออกมากขึ้น

2.2 เพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม

ประชาชนไม่ควรจะมีรายได้และทรัพย์สินแตกต่างกันมาก ประชาชนควรจะมีรายได้และทรัพย์สินเท่าเทียมกันหรือใกล้เคียงกัน หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่ง ไม่ควรจะมีความเหลื่อมล้ำกันในสังคม การที่ประชาชนมีรายได้และทรัพย์สินแตกต่างกันมากแสดงถึงการกระจายรายได้และทรัพย์สินที่ไม่เป็นธรรม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้องมีการกระจายรายได้และทรัพย์สินในสังคมให้เป็นธรรม โดยให้ประชาชนมีรายได้และทรัพย์สินไม่แตกต่างกัน ความเหลื่อมล้ำจะได้ไม่เกิดขึ้น ซึ่งในการนี้รัฐบาลอาจใช้มาตรการทางภาษีเข้ามาช่วย เช่น เก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอัตราก้าวหน้า คนมีรายได้น้อยจะได้เสียภาษีในอัตราที่ต่ำ คนที่มีรายได้มากจะได้เสียภาษีในอัตราสูง หรือผู้ใดมีทรัพย์สินมากก็เก็บภาษีจากผู้นั้นในอัตราสูง หรือสินค้าใดเป็นของฟุ่มเฟือยก็เก็บภาษีในอัตราสูง

2.3 เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

รัฐบาลมีหน้าที่รักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ ทำให้การทำงานของประเทศไทยอยู่ในอัตราที่สูง รักษาระดับสินค้าทั่วไปให้อยู่ในระดับค่อนข้างคงที่ คือ ไม่เคลื่อนไหวขึ้นหรือลงมากเกินไป หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งคือไม่ให้เกิดภาวะเงินเฟ้อและเงินฝืด การรักษาดุลการชำระเงินให้มีเสถียรภาพ

3. ลักษณะของภาษีอากรที่ดี

ในการจัดเก็บภาษีอากรนั้นรัฐต้องคำนึงถึงลักษณะของภาษีอากรว่าจะมีความเป็นธรรมเหมาะสม และก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายผู้เสียภาษีอากรให้มากที่สุด ดังนั้น ลักษณะของภาษีอากรที่ดีนั้น จะต้องประกอบด้วย

3.1 หลักความเป็นธรรม (Equity) หมายถึง การที่รัฐได้แบ่งภาระภาษีให้กับประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีอย่างเป็นธรรม หลักการดังกล่าวเป็นหัวใจของระบบภาษีอากรที่ดี ถ้าหากระบบภาษีอากรมีความยุติธรรมหรือเป็นธรรมแล้ว ทำให้นำไปสู่ความยินยอมเสียภาษีโดยสมัครใจของผู้เสียภาษี (Voluntary Compliance)

3.2 หลักความแน่นอน (Certainty) หมายถึง การกำหนดภาระภาษีให้ประชาชนทราบว่าต้องเสียภาษีเป็นจำนวนเท่าใด จะต้องเสียเมื่อใด และจะต้องเสียด้วยวิธีใดหรือภาษีอากรที่เรียกเก็บนั้นต้องมีความชัดเจนนั่นเอง

3.3 หลักความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึง ระบบภาษีอากรที่มีโครงสร้างเป็นกลาง ในทางเศรษฐกิจมากที่สุดไม่เปลี่ยนแปลง หรือกระทบกระเทือนรูปแบบการบริโภคหรือการออม การแข่งขันผลิตสินค้าและบริการของผู้ผลิต ตลอดจนการทำงานของกลไกตลาดทั้งนี้เพื่อให้กลไกตลาดสามารถทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 หลักอำนาจรายได้ (Productivity) หมายถึง ภาษีอากรที่ดีต้องเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้สูงให้กับรัฐบาล จึงควรประกอบด้วยภาษีอากรน้อยประเภทแต่ภาษีอากรแต่ละประเภทต้องสามารถทำรายได้ให้กับรัฐบาลสูงในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจทุกรูปแบบ โดยมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ประการแรก -> จะต้องเป็นภาษีอากรที่มีฐานกว้าง กล่าวคือ จะต้องครอบคลุมจำนวนผู้เสียภาษีอากรจำนวนมาก และขณะเดียวกันฐานภาษีที่ใช้เรียกเก็บภาษีจากผู้เสียภาษีอากรในแต่ละรายจะต้องมีขนาดใหญ่ด้วย ดังนั้น ภาษีอากรที่มีฐานกว้างมากนี้จะทำรายได้ให้กับประเทศได้สูงโดยไม่จำเป็นต้องใช้อัตราภาษีที่สูงเท่าใดนัก ได้แก่ ภาษีเงินได้ เป็นต้น

ประการที่สอง -> อัตราภาษีที่ใช้หากเป็นอัตราภาษีลักษณะก้าวหน้า เมื่อฐานภาษีขนาดใหญ่ขึ้นจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้ภาษีอากรมากขึ้นในสัดส่วนที่สูงกว่าการขยายตัวของฐานภาษี ปัจจุบันภาษีอากรที่น่าจะอำนาจรายได้ให้กับรัฐบาลไทยได้มาก คือ ภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.5 หลักความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ภาษีอากรที่ดีควรจะเป็นเครื่องมือในการช่วยบรรลุมัตถุประสงค์ในการรักษาเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจด้วย คือ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีและเหมาะสม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นโครงสร้างที่มีอัตราภาษีแบบก้าวหน้า ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นต้น

3.6 หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง ภาษีอากรที่ดีต้องทำให้รัฐสามารถบริหารการจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ (Collection Cost) น้อยที่สุด ซึ่งค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บนั้นนับว่าเป็นความสูญเสียเปล่าในทางเศรษฐกิจ เพราะว่าการจัดเก็บภาษีเป็นเพียงการโอนทรัพยากรจากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐบาล โดยมิได้ก่อให้เกิดรายได้หรือผลผลิตของประเทศแต่อย่างใด

3.7 หลักความสะดวก (Convenience) หมายถึง วิธีการและกำหนดเวลาในการเสียภาษีอากรควรจะต้องคำนึงถึงความสะดวกของผู้เสียภาษีอากร ปัจจุบันในการยื่นแบบเสียภาษีทางอินเทอร์เน็ตทำให้ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกมากกว่า

4. โครงสร้างของภาษีอากร

ในการศึกษาโครงสร้างของกฎหมายภาษีอากรทุกประเภทจะมีโครงสร้างที่เหมือนกัน คือ

4.1 ผู้เสียภาษี เป็นการกำหนดว่าผู้ใดบ้างเป็นผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการเสียภาษีอากร

4.2 ฐานภาษี เป็นส่วนที่กำหนดเพื่อให้ทราบว่าภาษีที่เก็บอยู่นั้นเก็บจากอะไร ฐานภาษีนี้ในความหมายทั่วไปหรือความหมายอย่างกว้าง หมายถึง สิ่งที่เป็นมูลเหตุให้บุคคลต้องเสียภาษี เช่น ภาษีเงินได้ ฐานภาษีได้แก่เงินได้เพราะว่าเก็บจากเงินได้ของบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิต ฐานภาษีได้แก่สินค้าและบริการ เพราะเก็บจากการขายสินค้าหรือให้บริการ

ส่วนฐานภาษีในความหมายอย่างแคบหรือความหมายตามกฎหมายนั้น หมายถึง สิ่งที่ต้องรับอัตราภาษี กล่าวคือ ฐานภาษีที่จะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีได้นั้น จะต้องเป็นฐานที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เงินได้พึงประเมินที่ผู้เสียภาษีได้รับยังนำไปคำนวณกับอัตราภาษีไม่ได้ จะต้องหักค่าใช้จ่ายและลดหย่อนออกก่อนเหลือเท่าใดเป็นเงินได้สุทธิ จึงจะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีที่กำหนดไว้ เงินได้สุทธิจึงเป็นฐานภาษีในความหมายอย่างแคบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ส่วนเงินได้พึงประเมินเป็นฐานภาษีในความหมายที่กว้างมาก ซึ่งในกรณีของภาษีเงินได้นิติบุคคล เงินหรือรายได้ (Gross Income) ที่ผู้เสียภาษีได้รับยังนำไปคำนวณกับอัตราภาษีไม่ได้จะต้องหักค่าใช้จ่ายที่หักได้ตามกฎหมายออกก่อนเหลือเท่าใดเป็นกำไรสุทธิ จึงจะนำไปคำนวณกับอัตราภาษีที่กำหนดไว้ ดังนั้น กำไรสุทธิจึงเป็นฐานภาษีในความหมายอย่างแคบของภาษีเงินได้นิติบุคคล ส่วนเงินได้หรือรายได้เป็นฐานภาษีในความหมายอย่างกว้าง สำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นเนื่องจากเป็นภาษีที่เก็บจากยอดรายรับก่อนหักรายจ่าย (Gross Receipt) ฐานภาษีในความหมายอย่างกว้างและอย่างแคบจึงเป็นอย่างเดียวกัน

4.3 อัตราภาษี เป็นการกำหนดเพื่อให้ทราบว่าภาษีที่จัดเก็บอยู่นั้นเก็บในอัตราเท่าใด ซึ่งอาจเป็นอัตราก้าวหน้า (Progressive Tax Rate) อัตราถอยหลัง (Regressive Tax Rate) หรืออัตราคงที่ (Fixed Tax Rate) ก็ได้

4.4 วิธีเสียภาษี เป็นการกำหนดเพื่อให้ทราบว่าภาษีในแต่ละประเภทที่จัดเก็บอยู่นั้นมีวิธีการเสียอย่างไร อาจกำหนดให้เสียโดยวิธีประเมินตนเอง (Self-Assessment) วิธีประเมินโดยเจ้าพนักงาน (Authoritative Assessment) วิธีหักภาษี ณ ที่จ่าย (Withholding Tax หรือ Deduction at Source) ก็ได้

4.5 วิธีหาข้อยุติปัญหาภาษีที่เกิดขึ้น เป็นการกำหนดเพื่อให้ทราบว่าหากมีปัญหาภาษีที่เกิดขึ้นแล้วจะมีวิธีในการยุติปัญหาอย่างไร เช่น กรณีที่เจ้าพนักงานได้ทำการตรวจสอบและประเมินภาษีเพิ่มเติมจากการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีของผู้เสียภาษี ปัญหาว่า ผู้ใดเป็นฝ่ายที่ถูกต้อง ในกรณีของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีธุรกิจเฉพาะนั้น ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้ผู้เสียภาษีที่ได้รับแจ้งการประเมินจากเจ้าพนักงาน และไม่เห็นด้วยกับการประเมินดังกล่าว มีสิทธิยื่นอุทธรณ์การประเมินต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ที่ได้รับแจ้งการประเมินเมื่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้มีการวินิจฉัยแล้ว หากมีผู้อุทธรณ์ยังไม่พอใจกับคำวินิจฉัยก็มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลภาษีอากร สามารถยื่นฟ้องภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัย เมื่อศาลภาษีอากรมีคำพิพากษาแล้วหากมีผู้เสียภาษีไม่พอใจก็มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาได้ภายในกำหนด 1 เดือน นับแต่วันอ่านคำพิพากษา เว้นแต่กรณีต้องห้ามฎีกา

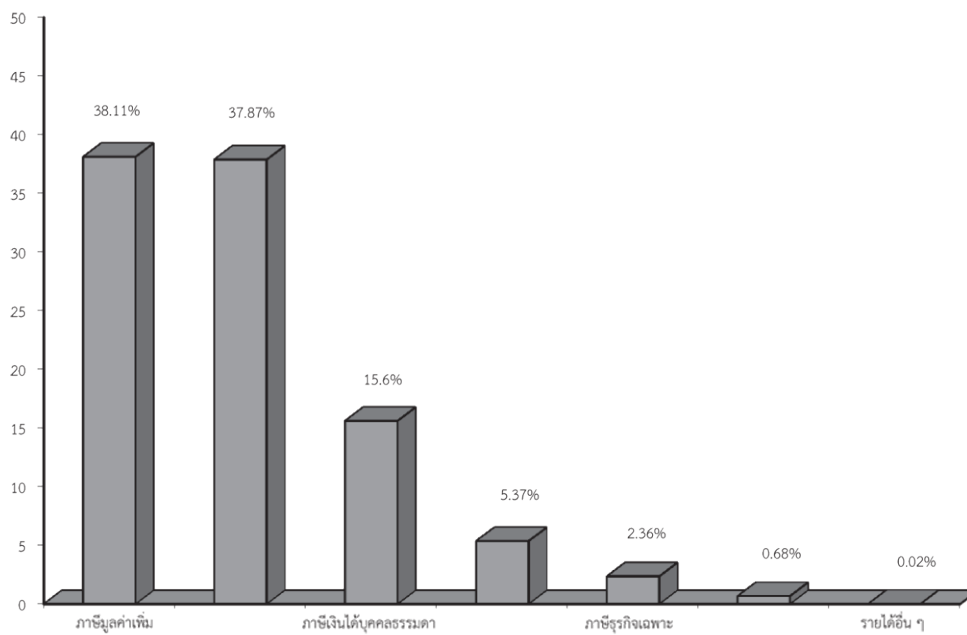
4.6 การบังคับใช้กฎหมายภาษีอากร เป็นส่วนที่กำหนดเพื่อให้ทราบถึง สภาพบังคับ (Sanction) หรือโทษของการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายภาษีอากร เช่น กำหนดความผิดและโทษของการหลีกเลี่ยงภาษีอากรเรียกว่า เบี้ยปรับเงินเพิ่ม ใช้ในกรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการ และชำระภาษีหรือยื่นและชำระเงินแล้วแต่ไม่ถูกต้อง

5. การว่านเนกประเภทภาษีอากร

โดยพิจารณาจากการรับภาระภาษีอากร จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ

ภาษีทางตรง (Direct Tax) หมายถึง ภาษีที่ภาระตกแก่บุคคลที่กฎหมายกำหนดโดยตรง เช่น ภาษีเงินได้

ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax) หมายถึง ภาษีที่ผู้เสียภาษีหลักภาระหน้าที่ไปให้ผู้อื่นได้ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาพที่ 1 แสดงการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภท

แบบฝึกหัดท้ายบท

- ข้อ 1 จงอธิบายความหมายของภาษีอากรให้เข้าใจ
- ข้อ 2 จงบอกวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษีคืออะไร
- ข้อ 3 ลักษณะของภาษีอากรที่ดีมีอะไรบ้าง
- ข้อ 4 โครงสร้างทางภาษีอากรคืออะไร
- ข้อ 5 ภาษีอากรแบ่งตามการรับภาระภาษีมียี่ประเภท
- ข้อ 6 กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีอะไรบ้าง จงยกตัวอย่างประกอบให้เข้าใจ
- ข้อ 7 ประมวลรัษฎากรเป็นที่รวบรวมกฎหมายภาษีอากรอะไรบ้าง
- ข้อ 8 จงอธิบายถึงรายรับของรัฐบาลว่าได้มาจากส่วนใดของประเทศบ้าง
- ข้อ 9 จงอธิบายวิธีจัดเก็บภาษีทางอ้อมกับวิธีจัดเก็บภาษีทางตรงแตกต่างกันอย่างไร
- ข้อ 10 รายจ่ายของรัฐบาลได้แก่อะไรบ้าง